

O SOVRAŠTVU MED ŽIDI IN ARABCI

Nevarno žarišče mednarodnih sporov**Že sedmo leto so v vojnem stanju - Mir je odvisen od sporazuma med vzhodom in zapadom**

V vzhodnem delu Sredozemskega morja, v rojstni deželi Kristusovi Palestini, leži najhujša država Izrael, ki povzroča velesilam velike skrbi. Napetost med ondotnimi Židi in obdajajočimi jih arabskimi narodi je zavzemala v zadnjih časih že tako ostre in nevarne oblike, da so Združeni narodi bili prisiljeni poslati v tiste kraje svojega glavnega tajnika Šveda Daga Hammarskjolda mirit razdvojene sovražnike. To se je zgodilo zavoljo tega, ker je židovsko-arabski spor grozil potegniti s časom v svoj vrtnec tudi velesile in s tem ves svet. V začetku tega meseca se je Hammarskjold vrnil v Ameriko in predložil poročilo o svojem posredovanju Varnostnemu svetu, kateremu je slučajno predsedoval zastopnik Jugoslavije Slovenec Brilej.

Da bodo naši bralci razumeli, za kaj gre, jim moramo stvar na kratko obrazložiti.

OD RAZPRŠENOSTI DO SAMOSTOJNE DRŽAVE

Kdor je bral evangelij, ve, kako je Kristus napovedal, da bo sovražnik vdrl v Palestino ter porušil do tal Jeruzalem, tako da ne bo ostal kamen na kamnu.

Prerokba se je dobesedno izpolnila. L. 70 so Rimljani spremenili Jeruzalem v prah in pepel in odgnali prebivalce v sužnost. Kdor je mogel, je bežal, in tedaj so se Judje razkropili po vsem svetu ter živeli dolga stoletja kot tujei med drugimi narodi.

Njihovo število je v skoro dveh tisočletjih narastlo na 10 do 12 milijonov, toda bili so kljub svojim izrednim sposobnostim do konca svetovne vojne l. 1918 edini narod na svetu, ki ni imel lastne domače zemlje. V Palestini jih je ostala le brezpomembna peščica, njihovo zemljo so naselili mohamedanski Arabci. Palestina je bila od l. 1516 sestavni del turškega cesarstva.

Že pred prvo svetovno vojno je pa nastalo med Židi gibanje, ki je zahtevalo, naj svet prizna tudi Judom pravico do lastne domačije, in sicer v deželi njihovih praočtetov, v Palestini. Prvi, ki so to zahtevo podprli, so bili Angleži.

Krasna priložnost, da se ta misel uresniči, se je nudila l. 1919, ko je Turčija ležala premagana na tleh pred zapadnimi zavezniki. In res je bila l. 1920 Palestina proglašena za ozemlje pod oblastjo Zveze narodov in Angleži so bili pooblaščen, da deželo upravljajo.

Od tedaj se je začelo množično preseljevanje Židov iz vseh delov Evrope, Amerike in Azije v Palestino. Podjetnim in sposobnim Judom se je med drugo svetovno vojno posrečilo še več: dosegli so, da je 14. maja

1948 bila proglašena v Palestini neodvisna država Izrael.

Zaradi tega je izbruhnila sicer med Izraelom in sosednimi arabskimi deželami vojna, toda boljše oboroženi Judje so svoje neorganizirane sosede premagali in država Izrael se je ohranila. Združeni narodi so l. 1949 prisilili Izrael in sosedne arabske dežele, da sklenejo premirje, ki traja do današnjih dni. Med njimi še zmerom ni bila sklenjena mirovna pogodba.

LOČI JIH BREZNO SOVRAŠTVA

Za časa vojnih dogodkov je iz Palestine zbežalo nad 1 milijon domačih Arabcev, ki še danes bežno životarijo po raznih taboriščih v sosednih deželah in se ne morejo vrniti domov.

Medtem se država Izrael na vse načine trudi, da bi na izpraznjeni arabski zemlji naselila čim več Židov iz vseh delov sveta. Po izraelskem štiriletnem načrtu iz l. 1950 bi morale vsako leto priti v Palestino približno 200 tisoč novih Židov. In res je Izrael štel l. 1950 en milijon in 200 tisoč prebivalcev, l. 1954 pa že 1 milijon 676 tisoč.

In od česa naj vse te množice prišlekov živijo? S podporami bogatih Judov iz vseh dežel na svetu, posebno pa še iz Amerike, je v Izraelu nastala moderna industrija in se je razvilo tudi mehanizirano poljedelstvo. S pomočjo strojev in naprav za namakanje

Razmere se naglo spreminjajo

Izrael je, kakor smo videli, gospodarsko in vojaško tako močan, da se mu trenutno ni treba ničesar bati.

Toda odkar so l. 1949 Združeni narodi vsilili sprtnim sovražnikom premirje, so se razmere v onih krajih precej spremenile. Arabski nacionalizem je medtem mogočno narastel in namesto kralja Faruka je zavladal v Egiptu častihlepn polkovnik Nasser, ki dela na tem, da združi vse Arabce od Maroka do Perzijskega zaliva v mogočno borbeno enoto proti Izraelu in njegovim zapadnim pomagačem.

L. 1949 je bila Velika Britanija še vodilna sila v vzhodnem Sredozemlju. Medtem je izgubila Sueški prekop in izpraznila Sudan. Umakniti je morala svoje posadke iz Iraka. Prišla je ob ves vpliv na vodstvo vojske tako zvane Arabske legije, v Jordaniji in v Saudski Arabiji jo čedalje bolj izpodrivajo iz njenih gospodarskih in političnih postojank Amerikanci. Angleži se, kakor vsi vemo, le z največjimi naporji branijo še na otoku Cipru. Njegov imperij se neizbežno približuje svojemu zatonu.

so Židje spremenili že velike dele puščave v njive in kjer je bil doslej sam pesek, nastajajo vasi.

Vztrajno prodiranje v golo pustinja se neutrudno in načrtno nadaljuje.

Izrael si je izgradil tudi že veliko trgovsko mornarico, ki šteje nad 1 milijon ton, ter si ustvaril prvovrstno, zelo udarno vojsko. Pod orožjem ima danes 50.000 mož, mobilizira jih pa lahko 250 tisoč. Sosedne arabske države imajo pod orožjem 247 tisoč mož, a tem manjka enotno poveljstvo in so slabo opremljeni ter brez rezerv. Izraelski glavni stan je izračunal, da bi v slučaju vojne židovske čete lahko zasedle Kairo v 10 dneh. Ravno tako bi bila po njegovem judovska vojska v kratkem tudi v prestolnicah ostalih arabskih držav.

Razumljivo, da je tako stanje za Arabce žaljivo in ponižujoče. V Palestini — tožijo — pred nekaj desetletji Židov tako rekoč sploh ni bilo, danes so tam neomejeni gospodarji. Domače arabsko prebivalstvo so domala izgnali in povrh ogrožajo še sosedne mohamedanske dežele. Egiptovski državnik Nasser je označil Izrael kot »trn v živem telesu Islamu, ki ga je treba brezpogojno izdreti!«

Cilj vsearabske politike je uničenje Izraela. Ta država bi morala zginiti z obličja zemlje. Od tod smrtno sovraštvo med Židi in Arabci.

Amerikanci, ki prevzemajo povsod po svetu polagoma dediščino Britancev, gledajo pa na vprašanje kolonij in zaostalih narodov s posebnimi očmi. Zanje je osamosvojitve zaostalih ljudstev neizogibna in zato ji nikjer ne nasprotujejo.

Pod takimi pogoji se bodo tudi Arabci s časom prav gotovo zedinili. Kako se bo tedaj Izrael, ki šteje nekaj več ko poldrugi milijon ljudi, branil pred 40 milijoni Arabcev, ki ga od vseh strani obkrožajo?

SOVJETSKA ZVEZA V SREDOZEMLJU

Razmere so se pa zapletle tudi iz naslednjega razloga. L. 1949 se je Sovjetska zveza prav malo brigala za Sredozemlje in za židovsko-arabski spor. V temu delu sveta so imeli odločilno besedo le Angleži in poleg njih Amerikanci ter lahko Arabcem in Judom vsiljevali svojo voljo.

Po Stalinovi smrti se je pa Rusija pojavila tudi v Sredozemlju. Sklenila je trgovinske pogodbe s Sirijo in Libanom, ponu-

(nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

DVA PALAMAROVA ODLOKA

V ponedeljek sta izšla v Uradnem vestniku dva važna odloka generalnega komisarja Palamare. S prvim je dobil na Tržaškem ozemlju zakonsko veljavo 6. člen londonskega sporazuma, po katerem ne sme nihče biti klican na odgovornost zaradi kateregakoli »političnega dejanja«, ki ga je izvršil do 5. oktobra 1954 v zvezi z rešitvijo tržaškega vprašanja.

Na podlagi tega odloka bi morali biti takoj puščeni na svobodo naši Škedenjci, ki sede že skoro dve leti po krivici v tržaških zaporih.

Z drugim odlokom je dr. Palamara raztegnil zakonsko veljavo mirovne pogodbe z dne 15. septembra 1947 na Tržaško ozemlje. V pogodbi je med drugim tudi 16. člen, ki pravi, da ne sme noben državljan biti kaznovan zavoljo tega, ker se je med vojno in po vojni do podpisa mirovne pogodbe boril na strani zaveznikov in njim priključenih držav.

Tudi na podlagi tega člena bi morali Škedenjci biti nemudoma izpuščeni. Ravno tako je vsakomur jasno, da je po besedilu mirovne pogodbe nezakonit proces, ki ga vodi v Italiji zoper člane Beneške čete. Skrajni čas je že, da se ta proces ustavi!

Da je dr. Palamara izdal oba odloka, je prav, toda nujno potrebno bi bilo, da zakonsko veljavo tudi *vsem ostalim členom londonskega sporazuma*, v prvi vrsti Posebnemu statutu o zaščiti slovenske narodne manjšine. Saj sta od podpisa pretekli skoro dve leti, a sporazum na Tržaškem še vedno ni bil niti — objavljen. Ali bodo z objavo čakali, dokler ne izbruhne tretja svetovna vojna?

EISENHOWER JE IZHENADA ZBOLEL

Predsednik Združenih držav je konec minulega tedna začel naenkrat tožiti, da čuti silne bolečine v drobovju. Vsa javnost se je prestrašila, misleč, da je to v zvezi z njegovo srčno hibo. Takoj je bilo pri roki 11 zdravnikov, ki so odredili, da je treba predsednika brez odlašanja prepeljati v bolnišnico. Tu so ugotovili, da se mu je vnelo tenko črevo, sree pa da ni prizadeto.

V soboto so ga operirali. Odrezali so mu 20 cm čreva in izjavili, da je Eisenhower izven nevarnosti. Čez dva tedna bo lahko spet delal.

Smola je le bila, da je bolezen padla ravno v volilno borbo za predsednika republike in da so nasprotniki iz Demokratske stranke takoj politično izkoristili. Eisenhower — so rekli — je bolan človek in ne bo več kos težkim naporom, ki jih nalaga predsedniška služba. Kdor zanj glasuje, mu le škoduje, ter ga spravlja pred časom v grob.

Vedeti pa je treba, da je Eisenhower edina oseba, ki jamči Republikanski stranki ponovno zmago pri jesenskih volitvah. On je v očeh ljudstva zmagovalec v drugi svetovni vojni in rešitelj domovine. Če bi odpadel Eisenhower, bi skoro gotovo prišli zopet na površje demokrati.

Da bi nasprotnikom onemogočil sleherno uspešno propagando, je Eisenhower takoj

po operaciji vstal s postelje ter hodil s pomočjo dveh strežnikov po sobi. Dva dni po operaciji je pa že prevzel predsedniške posle.

Sprejel bo tudi nemškega kanclerja Adenauerja, ki je pravkar odletel na politične razgovore v Ameriko.

SPET VSTAJA V ARGENTINI

Prejšnjo soboto je spet tekla kri v Argentini. Pristaši pregnanega predsednika Perona so se v več mestih hkratu uprli Aramburovi vladi. Najhujši boji so bili v La Plati blizu Buenos Airesa. Vlado čete so šele po enournem bombardiranju iz zraka in z ladij ukrotile ondodni sedmi polk.

Še isti dan je vlada ukazala postreliti 40 višjih častnikov. To so bili pristaši Perona, ki čaka v Panami, kdaj pride njegova ura. Kakor kaže, ima še res dosti privržencev in v Argentini še zlepa ne bo miru, čeprav se je Aramburo za sedaj posrečilo upor zatreti.

Vzrok so težke gospodarske in socialne razmere, ki se ne dajo premagati s topovi, temveč samo s pametno, pravično in odločno politiko.

AVSTRIJA ŠE ZMEROM BREZ VLADE

Od zadnjih volitev v avstrijski parlament so že minili tedni in celo meseci, toda država je še vedno brez nove vlade. Kršč. socialci, ki so pri volitvah zmagali, in socialisti se še nikakor ne morejo zediniti. In vendar je jasno, da se bodo morali.

Dokaz, kako so še sprti, nam nudi Bergeland ali Gradišćansko, dežela nedaleč od Dunaja, kjer živi manjšina tako imenovanih gradišćanskih Hrvatov. Deželni glavar je bil tu doslej Hrvat dr. Lovro Karal, dolgoletni zvesti prijatelj primorskih Slovencev, ki je zaradi svojega značaja in sposobnosti pri vseh strankah priljubljen. Sedaj ko je sklenil zavoljo rahlega zdravja odstopiti, se stranke ne morejo sporazumeti glede na njegovega naslednika.

Ponovno vprašanje napredsednika Segnija

Novi list je že obširno razložil, kako je na Južnem Tirolskem pri občinskih volitvah v Brixenu odvetnik Dander razdril enotni nastop svojega naroda, in kako sta nato južno-tirolska poslanca Tinzl in Ebner naslovila na načelnika vlade vprašanje, zakaj je odpadnik Dander dobil med volitvami iz Rima — 5 milijonov lir.

Poslanca sta medtem prejela od Segnija pismeni odgovor, ki sta ga zahtevala. V njem je rečeno, da »ni predsedništvo vlade nakazalo nobenega zneska v korist odvetnika Danderja«.

Poslanca se s takim odgovorom seveda nista zadovoljila. Ponovno sta 7. junija naslovila na Segnija — in to pot tudi na ministra notranjih zadev in zakladnega ministra — vprašanje, ki je zelo zanimivo in poučno. Če znesek ni bil poslan — poudarjata poslanca — izrečno »v korist odvetnika Danderja, je pa bil prav gotovo na njegovo ime«.

Za vsakega človeka, ki zna prešteti svojih pet prstov na roki, je to seveda ena in ista stvar.

Da bi bil zastopnik tujerodne manjšine kjenkoli predsednik pokrajinskega sveta, je v Italiji nemogoče.

TITOVO POTOVANJE PO RUSIJI

Maršal Tito je sedaj na potovanju po Sovjetski zvezi, da si ogleda podeželje. Ko je prispel v Stalingrad, je trajalo pol ure, preden si je skozi nepregledne množice ljudstva prebil pot do avtomobila.

Zatem si je ogledal največjo električno centralo na svetu Vodesk, ki bo l. 1960 proizvajala 2 milijardi 300 milijonov kilovatov letno.

Navdušeni sprejem ruskih množic je vzbudil na zapadu sum, da se bo Jugoslavija vrnila v naročje Moskve, četudi Tito poudarja, da hoče njegova država ostati neodvisna ter zvesto izpolniti vse obveze, ki jih je sprejela do zapadnih velesil. V Ameriki je Mac Carthy predlagal, naj Združene države ukinejo vse podpore Jugoslaviji, češ da je postala nezanesljiva. Temu predlogu sta se Eisenhower in njegov zunanji minister Dulles odločno uprli in ameriška pomoč Jugoslaviji ostane nespremenjena.

Nekateri menijo, da bo Titovo potovanje v Rusijo koristno tudi za Ameriko, ker bo pomagalo izgladiti spore med Vzhodom in Zahodom. Njegovo posredno posredovanje je zato dragoceno. Kmalu bo svet videl, kaj je na tem resnice.

SAARSKO VPRAŠANJE REŠENO

Francija in Nemčija sta se sporazumeli, kako naj se reši usoda nemškega Posarja, ki leži na meji obeh držav. Dežela bo do 1. januarja 1957 spet politično priključena matični državi Nemčiji, v treh letih bo združena z njo tudi v gospodarskem pogledu.

Zato bo Francija imela pravico, da dobi iz saarskih rudnikov okrog 90 milijonov ton premoga ter da se zgradi vzporedno z reko Reno nov prekop ob reki Moselli, ki naj služi njenim prometnim potrebam. Rešitev je pravična, zakaj vsak narod ima pravico, da se združi s krvnimi brati v eno državo. Gospodarske koristi sosednega naroda tega ne smejo preprečevati!

KAM GRE DENAR NAŠIH DAVKOPLAČEVALCEV

Zakaj — hočeta poslanca vedeti — je bilo Danderju sploh poslanih omenjenih 5 milijonov?

Obenem želita, naj jima vsi trije člani vlade objasnijo, kako so bile podrobno »uporabljene« vsote, določene v državnem proračunu »za propagando italijanstva zavoljo posebnega položaja v nekaterih obmejnih pokrajinah«. V zadnjih 5 letih je rimska vlada potrošila v ta namen 4 milijarde ali 4000 milijonov davčnega denarja.

Vprašanje, ki ga Tinzl in Ebner stavita, močno zanima tudi tukajšnje Slovence. To pa ne le zato, ker so k 4 milijardam »za propagando italijanstva« v obmejnih krajih morali prispevati tudi slovenski davkoplačevalci, ampak tudi zategadelj, ker ni izključeno, da žive med nami različni slovenski Danderji, ki pod narodno zastavo razdirajo edinstvo našega ljudstva.

Zelo potrebno bi bilo, da se ta stvar temeljito razčisti.

SPOMINSKA PLOŠČA GREGORČIČU

V gledališču v Tolminu so 7. junija odkrili ploščo v počastitev 50-letnice smrti Simona Gregorčiča. Slavnostni govornik je orisal goriškega slavčeka kot pesnika, ki je čustvoval s trpečimi in zatiranimi, a pri tem vzorno opravljal svoje duhovniške dolžnosti.

ČUDNA BERAČICA

Prejšnji teden je policija prijela pred cerkvijo Sv. Antona Novega v Trstu beračico Vincenco Fabjančič, ker je prevsiljivo nagledovala mimoideče.

Ko so jo preiskali, so našli med njenimi cunjami 100 tisoč lir v bankovcih, povrhu še dve hranilni knjižici, glaseči se na več kot en milijon.

»ZVEZA ZA SVOBODO CIPRA«

Ta organizacija je povzročila mánuli teden veliko razburjenje na sedežu Združenih narodov v Njujorku. Že prej so prihajala razna grozilna pisma, sedaj je pa nekdo telefoniral, da je »Zveza za svobodo Cipra« položila v palačo peklenski stroj, ki bo ob določeni uri pognal velikanski nebotičnik v zrak. Policija je prihitela, toda bombe ni našla. Ljudje so pa vendarle v strahu, ali ne bo nekega dne zares počilo.

V SPORU S STRANKO

Župan v Florenci La Pira, znan tudi izven mej države kot socialno globoko čuteč in svetniški človek, je pri zadnjih volitvah dobil veliko število glasov, toda Kršč. demokracija kljub temu ne more sama vladati v občini. La Pira se zato pogaja z Nennijevimi socialisti, da bi z njimi sestavil dela zmožno večino.

Glavno glasilo stranke »Il Popolo« ga je zategadelj napadlo, češ da ruši strankarsko disciplino, po kateri bi se ne smel vezati niti na desno niti na levo.

NEZNANI DOBROTNIK

V Kataniji na Siciliji je te dni več oseb prejelo po pošti po 100.000 lir, a brez imena onega, ki pošilja. Eden srečnih prejemnikov se je ustrašil in je šel na kvesturo, ki je pa pri bankah zvedela, da so čeki pravilni, le ne vedo, kdo jih je nakazal. Medtem so še drugi dobili denar od neznanca. Dobro bi bilo, ko bi se taki neznanec pojavil v velikem številu tudi v naših krajih.

TRGOVINA Z DEKLETI

V francoskem parlamentu je poslanká Lefevre dvignila glas proti kupčiji z mladimi dekleti ter dokazala, da jih zgine iz Francije vsako leto nad 10 tisoč. Posebni agenti jim obljublajo, kako bodo postale filmske igralka in podobno, potem jih pa

NOVICE

prodajo v hareme ali javne hiše Bližnjega Vzhoda in Južne Amerike. Takle trgovce so izsledili tudi v Italiji.

ZA SLABE ŽIVCE

Ameriški zdravniki so dognali, da zelo slabo vpliva na živce, ko se oglasi telefon s svojim drin-drin. Na zahtevo občinstva bodo sedaj vstavili v telefon posebno pripravo in namesto drin-drin bo slišati klarinet ali flavto. Kdor želi, lahko čuje tudi milega slavčka.

SEVERNA TRIGLAVSKA STENA

Triglav (2863 m) je najvišji vrh Jugoslavije. Dviga se v Julijskih Alpah nad dolinami: Vrata, Krma, Voje in Trenta. Zelo znamenita so Sedmera Triglavska jezera, Severna Triglavska stena in Triglavski ledenik. Na njem so številne planinske kočee: Kredarica, Staničeva koča, Planika in Koča na Dobiču. Prvi, ki se je povzpел na Triglav, je bil Bohinjčan Willonitzer leta 1778. Zdaj ga vsako leto obiše na tisoče izletnikov. Najlažji dostopi so iz Bohinja, Mojstrane in Trente.

Nevarno žarišče mednarodnih sporov

Nadaljevanje s 1. strani

čila Egiptu posojilo za izgradnjo velikanske električne centrale ob Nilu pri Assuani ter stavila Egiptu in vsem drugim arabskim deželam na razpolago svoje tehnike in strokovnjake.

Razen tega so začeli poleg nemških tudi sovjetski častniki vežbatii poedine arabske vojake, Rusija je obenem jela dobavljati Arabcem najsodobnejše orožje, med drugim tudi letala na reakcijski pogon.

Ta nova ruska politika je imela za posledico, da so se Arabci osvobodili dotedanje popolne gospodarske in vojaške odvisnosti od Anglo-Amerikancev. Arabci so sicer že zaradi svojih globoko verskih življenjskih nazorov že po svojem bistvu antikomunisti, ven-

dar so jim sovjetske ponudbe s čisto narodnega stališča zelo prav hodile.

MIR JE ODVIŠEN OD SPORAZUMA MED VELESILAMI

Če jim zapadnjaki v tej ali oni stvari nočejo ugoditi, se danes lahko brez strahu obrnejo za pomoč na Sovjetsko Rusijo. Ker se sedaj čutijo za hrbtom zavarovane, nastopajo neprimerno bolj čvrsto in samozavestno, kot so v prejšnjih časih.

Dana jim je tudi možnost, da s tako zaslombo tudi do dna izkoristijo izredno važen zemljepisni položaj svoje domačije.

Naši navadni ljudje namreč ne vedo, da prihaja nad 90 odstotkov vsega petroleja ali bencina, ki ga potrebuje industrija Velike Britanije in vse Evrope iz arabskih dežel. Če bi Arabci te petrolovode zaprli, bi bilo angleško gospodarstvo uničeno in Atlantska zveza, na kateri sloni vsa varnost zapada, bi zgubila 60 do 70 odstotkov svoje obrambne moči.

Teh dejstev se Arabci zavedajo in jih danes s pomočjo Moskve lahko tudi izkoristijo zoper Izrael. Kako dragocena priložnost za komuniste v svoji borbi proti zapadnemu svetu! Iz spora med Židi in Arabci se lahko izcimi spopad med vzhodom in zapadom, ne da bi se ruski komunisti pri tem sami odkrito izpostavljali.

Ta splošna nesreča za človeštvo se lahko prepreči samo, če pride med zapadnimi velesilami in Sovjetsko zvezo do sporazuma, kar mora vsak miroljuben in pošten človek iz srca želeti.

Z NAKUPOM DOBREGA BLAGA PRIHRANITE DENAR!

Prodaja na debelo in na drobno vsakovrstno originalno ANGLEŠKO IN NACIONALNO BLAGO ZA MOŠKE IN ŽENSKÉ PO NAJNÍŽJIH CENAH.

Obiščite

Magazin angleškega blaga

Magazzino Stoffe Inglesi

SKLADIŠČE:

Trst - Ul. S. Nicolò 22
Telefon št. 31-138

Obračajte se na nas osebno ali pismeno.
Prinesite ta oglas, imeli boste poseben popust.

Dopisi s Tržaškega

NABREŽINA

Devinsko-nabrežinska občina bo tudi letos organizirala počitniško kolonijo v Karniji. Udeležili se je bodo ljudskošolski otroci, ki jih bo zbrala posebna komisija po priporočilu učiteljev in šolskega zdravnika.

Kolonija se prične 2. julija in bo imela dve izmeni. Prvi odidejo dečki, ki bodo ostali na počitnicah približno mesec dni. Nato pridejo na vrsto deklice, ki se bodo vrstile domov konec avgusta.

Skupno pojde letos na počitnice 200 otrok. Vse stroške bo plačala prefektura iz posebne sklada za kolonije.

SESLJAN

Preteklo nedeljo popoldne je imela sesljanska šola zaključno prireditev, ki se je udeležilo mnogo ljudi iz naše vasi kakor tudi iz bližnjih naselij. Na sporedu sta bili dve enodejanki (Igrica o številkah ter Mustast muzikant), ki sta ju zelo lepo izvajali nižji ter višji razredi, kar pomeni, da so bili učenci brezhibno pripravljeno. Pohvaliti moramo vse otroke, predvsem pa Kovačičevo, Tutovo ter Blažinovo. Na prireditvi smo slišali tudi razne recitacije, zborna petje ter občudovali, kako se učenci znajo pridno sukati v baletih.

Občinstvo je pridne in požrtvovalne otroke nagradilo z burnim ploskanjem.

V soboto in nedeljo je bila v šoli tudi razstava ročnih del, ki pričajo, da so učenci vsestransko napredovali, kar je brez dvoma v ponos staršem, učiteljem pa v zadoščenju.

Gospodoma učiteljema se v imenu vseh sesljanskih staršev prav lepo zahvaljujemo za njihov trud in požrtvovalnost ter jima ključno na veselo snidenje prihodnje šolske leto!

Nedavno tega so slovesno otvorili novo poslopje Tržaške hranilnice. V tej lični

zgradbi, na katero smo Sesljančani lahko opravičeno ponosni, je nameščen tudi poštni urad, ki je končno dobil dostojen in današnjim časom odgovarjajoči sedež.

Kakor je bilo obljubljeno, so konec maja istrski begunci zapustili hotel ob morju. Prav bi bilo, da bi devinski princ sedaj ta hotel obnovil ter preuredil, saj je prav od tega dela odvisna vsa turistična bodočnost naše krasne obale.

DEVIN

Neverjetno veliko število ljudi se je preteklo soboto udeležilo zaključne prireditve otroškega vrta. Naši malčki so se nam predstavili z vrsto pesmi, recitacij in z ljubkimi prizorčki ter nam tako pokazali, česa so se naučili v tem šolskem letu. Občinstvo je otroke večkrat nagradilo z burnim ploskanjem. Gdč. vrtnarici naj gre vse naše priznanje in hvaležnost za uspelo prireditev.

ŠEMPOLAJ

V prekrasem novem šolskem poslopiju so se preteklo nedeljo naši malčki poslovili od šolskega leta z lepo uspelo prireditvijo. Najlepše priznanje je občinstvo izkazalo otrokom in gdč. vrtnarici, ko je poedinim točkam sporeda navdušeno ploskalo. Ta dan smo imeli priliko občudovati tudi razstavo ročnih del, ki je bila zares okusno pripravljena.

PRAPROT

Preteklo nedeljo je našo vas obiskalo izredno veliko število ljudi, katere je privabil ples na prostem. Mislimo, da so prireditelji prazniška ljubko zares zelo zadovoljni, saj tolikega števila izletnikov že dolgo ni bilo v naši vasi. Škoda je le, da niso ta dan poskrbeli tudi za kakšno pestro kulturno prireditev.

MAVHINJE

Tudi pri nas se duhovi, ki jih je volilna borba hudo razburkala, začinjajo polagoma pomirjevati. Na žalost se je v določenem času v naši vasi razvil nedostojen boj, saj so nekateri prenapeteži izkoristili volitve za svoje osebno obračunavanje, česar pameten in trezen človek nikakor ne more odobravati. Kdor je iz volitev izšel poražen, se mora zavedati, da mu ljudstvo zaenkrat ni hotelo izreči zaupanja in je vse zaman, da skuša svojo jezo potolažiti z obkrovanjem novih izvoljenih občinskih svetovalcev. Noben, pa naj bo še tako zloben in strupen članek v kakem tržaškem tedniku ne more spremeniti izida občinskih volitev. Ti ljudje bodo 4 leta imeli priliko zasledovati javno udeleževanje naših občinskih svetovalcev in vsakdo jih bo šele po delu lahko sodil in obsodil.

V ostalem pa menimo, da ni od zadnjih volitev v naši občini odvisno, ali bo na Tržaškem, v italijanski republiki in na zapadu zavladal komunistični družbeni red. Vsako drugačno sodbo prepuščamo dobro znanemu »neznanemu«
poročevalcu iz »mavhinjske trdnjave«, ki najbrž ima svoj glavni stan v bližini tržaškega kolodvora.

SOLSKE PRIREDITVE

Zaključne šolske prireditve bodo imele naslednje osnovne šole:

V Devinu v soboto, 16. t. m., ob 17. uri. Na sporedu je Gojeva igra »Princeska in pastirček«. Nastopa tudi šolski zbor.

V Mavhinjah, v nedeljo, 17. t. m., ob 16. uri.

V Nabrežini, v nedeljo, 17. t. m., ob 17. uri. Na sporedu so: igrice, petje, prizori in rajalne vaje. Vse prireditve bodo v šolskih prostorih.

V Zgoniku, v nedeljo, 17. t. m., ob 20. uri. Na sporedu je igra »Zeht«. Prireditev bo na cerkvenem dvorišču.

Osnovna šola in Strokovni tečaj iz Doline vabita vse ljubitelje naše mladine na razstavo ročnih del, ki bo v šolskih prostorih v nedeljo 17. in v ponedeljek 18. t. m. od 10. do 20. ure, in na zaključno prireditev, ki bo v nedeljo ob 19. uri v župnijski dvorani.

IZ ČEDADA

Na binkoštni ponedeljek je uradno obiskal naš kapitelj novi nadškof msgr. Jožef Zaffonato.

V Videm je prišel na večer pred binkoštni in sprejem je bil nad vse slovesen. Cerkevni dostojanstveniki, katoliške organizacije ter zastopniki deželnih in vojaških oblasti so ga počakali in pozdravili na meji nadškofije, pri mostu čez Tilment. Ko je nadpastir došel na furlansko zemljo, je pokleknil, se prekrižal in jo poljubil. Na pozdrave je odgovoril le kratko. Nato se je razvila povorka čez 100 avtomobilov, ki je nadškofa spremljala do Vidma. Ko so šli mimo vasi, ki so bile vse v zastavah in zelenju, je moral nadpastir izstopiti iz avtomobila in nagovoriti ljudstvo, ki ga je navdušeno pozdravljalo.

Na »trgu 26. julija«
ob mestnih vratih ga je pričakovalo vojaštvo in nepregledna množica. V imenu mesta in mestne uprave ga je nagovoril župan dr. Cantazzo. Nadškof je za nekaj trenutkov stopil v »Tempio Ossario«
ter pomolil pred Najsvetejšim. Nato se je razvil slavnostni sprevod po mestu do Trga »Patriarcat«
pred nadškofijsko palačo, kjer so nadškofa čakali kanoniki, duhovniki, bogoslovci, redovniki, katoliški zavodi in organizacije, prefekt, deželni predsednik, župa-

ni, državni poslanci in senatorji ter velika množica meščanstva. Pozdravili so ga dekan videmskega kapitlja, predsednik deželnega sveta, videmski župan in drugi oblastniki. Nadškof je vsem lepo in preprosto odgovoril. Njegov nasmejani nastop, njegovi sicer globoki, toda preprosti govori, so navdušili občinstvo, ki ni jenjalo ploskati in vzdikati do pozne noči. Nadpastir se je moral večkrat pokazati na oknu in blagosloviti vernike. Demokratični nastop novega nadškofa je vsem ugajal. Takoj so vsi spoznali, da se močno razlikuje od svojega aristokratskega prednika. O tem so se verniki zlasti še prepričali na binkoštni praznik pri prvi pontifikalni maši, ko je kot navadni župnik pridigal v stolnici.

Naše mesto je bilo skozi več stoletij sedež oglejskega patriarha in iz tistih časov je ostal slavni kapitelj čedadskih kanonikov, h katerim spada tudi videmski nadškof. Zato je še danes navada, da vsak novi videmski nadškof drugi dan po prevzemu nadškofije uradno zasede tudi čedadski kanonikat. Ob njegovem obisku na binkoštni ponedeljek se je zgodilo isto kot pri sprejemu v

Vidmu. Mestni župan, senator Pelizzo, zastopniki kapitlja ter predstavniki političnih in vojaških oblasti so ga sprejeli pri mestu na Teru, duhovniki dekanije, organizacije, zavodi in čedadsko ljudstvo so ga sprejeli na trgu pred stolnico. Najprej je nadškofa pozdravil dekan čedadskega kapitlja, nato župan-senator Pelizzo. Nadškof, ki je mož velike postave, močnega glasu in vedno nasmejan, si je s svojim odgovorom koj pridobil srca ljudstva. To je takoj spoznalo, da novemu nadškofu ne gre za drugo kot za versko življenje, saj ni niti od daleč omenil političnih ali nacionalističnih vprašanj. Po kratki službi božji v stolnici je sprejel duhovščino ter civilna in vojaška oblastva.

Nato je obiskal še bolnike naše bolnice in zavod vojnih sirot v Rubinjaku. Obljubil je, da se bo v kratkem vrnil med nas.

Z novim nadškofom smo vsi zadovoljni, ker upamo, da se bo neposredno in pravično zanimal za slovenske doline in da jih bo očistil pogubnih vplivov »komitazev«, nekaterih duhovnikov in posvetnjakov, ki so doslej toliko škodovali našemu vernemu ljudstvu.

Beneška Slovenija

Dopisi iz Goriške

SEJA POKRAJINSKEGA SVETA

Predsednik dr. Culot je na seji v soboto najprej obvestil svetovalce, da se je v Rimu prepričal o popolnem razumevanju vlade za potrebe Gorice. Podal je obširno poročilo o dolgi spomenici, ki jo je upravni odbor odposlal raznim oblastvom zoper zaklonski osnutek za novo sodnijsko razmejitve na Goriškem in Tržaškem. Mnenja smo, da bi bilo vsako nadaljnje krnjenje goriškega okrožnega sodišča moralno in gospodarsko škodljivo ter nevarno za obstoj naše dežele. Spomenica je prepričevalno sestavljena, tako da nihče ne more več braniti odcepitve Tržiča in Gradeža od goriškega sodišča. Upati smemo, da je vsaka nevarnost sedaj bržkone že odstranjena.

Svetovalci so potem razpravljali o gradnji in izpopolnitvi letališča za civilni promet. Gorica pričakuje, je dejal dr. Culot, da se celotno vprašanje ponovno prouči. Poslanec Baresi ima prav, ko trdi, da je treba oblastvom vsestransko in stvarno dokazati, da ima goriško letališče vse tehnične prednosti pred Ronkami in da bo stala obnovitev goriškega letališča mnogo manj kot gradnja ronškega. Tudi tržiški župan je prav svetoval goriškim vodilnim krogom: »Razpravljajte prijateljsko, toda razpravljajte z nami.« Gorica je v prvi vrsti dolžna, da ustvari soglasje med raznimi okraji dežele in tedaj ji ne bo mogel škodovati ne Rim ne kaka druga pokrajina.

Nato je svet razpravljajal o vprašanju, ki ga je sprožil komunistični svetovalec Polletto, in sicer o roku občinskih in pokrajinskih volitev na Goriškem. Svetovalci so soglasno sklenili, naj bi bile volitve že v oktobru in v decembru, kakor je predlagala Krščanska demokracija.

Svetovalec Bergomas je načel tudi vprašanje podgorske predilnice. Svetovalci so soglasno pozvali ministrstvo dela, naj to prevažno gospodarsko vprašanje čimprej reši.

GORIŠKI OBČINSKI SVET

V ponedeljek je zopet zboroval naš občinski svet, ki je razpravljajal tudi o dobro znanim zakonskem predlogu, po katerem naj bi odcepili Tržič in Gradež od goriškega sodišča ter ju podredili tržiškemu. Razprave se je udeležil tudi slovenski svetovalec dr. Birsa, ki je imel zares temeljit govor. Poudaril je, da bi bila predlagana upravna sprememba tudi proti londonskemu sporazumu. Sicer pa da je zakonski predlog obenem protiususten.

Kako je na italijanski strani še vedno polno neozdravljivega šovinizma, sta zopet pokazala dr. Pedroni in sam župan dr. Bernardis. Saj je zadnji govoril o »tako imenovanem pozabljenem londonskem dogovoru.

Že v torek zjutraj jo je pa nepredvidni mož dobil s kolom po glavi, ko je iz časopisov zvedel, da je dogovor še živ. Dr. Palamara, ki ima na vesti prebridko usodo slovenskih optantov, je izdal namreč odlok, s katerim se je na Tržaškem začel vsaj delno izvajati londonski sporazum.

PODGORA

Že zadnjič smo omenili, da je dolga stavka šla na živce delavcem in delavkam, Če-

prav vemo, kako je človeško razumljivo, da skušajo stavkajoči delavci za vsako ceno očuvati enotnost stavke, je vendar zelo slabo, če ta čas pride do pretepev med stavkarji in stavkokazi. To se je na žalost pri nas zgodilo. Do težjega spora je prišlo 26. maja med delavko Rahealo Peteani iz Fogliana in drugimi tremi delavkami iz predilnice; napadena 30-letna delavka se je morala zateči v bolnico Brigata Pavia. Hudega se ji pa ni nič zgodilo, saj je koj ozdravela. Stvar pa je imela za trojico žen in deklet, neprijetne posledice. V torek preteklega tedna so jih varuhi javne varnosti ob jutranji zarji odpeljali v goriške zapore.

Čisto nepristransko pa moramo odobriti nastop svetovalca Marinija na sobotni seji pokrajinskega sveta, kjer je to dejanje obžaloval. Temu se pridružujemo tudi mi, ker se bojimo, da bo ta ukrep napravil več škode kot koristi. Zato bi bilo prav, da se delavke čimprej izpuste na svobodo.

Že večkrat smo pozvali oblastva, naj napravijo konec neznošnemu smradu, ki prihaja iz nove podgorske rayon-tovarne. Zato nas veseli, da se je v tej stvari končno javil tudi Il Piccolo, ki piše, naj oblastva ukreduje čimprej vse, da se zavaruje zdravje Podgorcev. Morda bo njegov klic več zalegel kot poziv našega glasila. Bog daj!

OSLAVJE

V nedeljo je obiskala tukajšnjo kostnico večja skupina romarjev, ki je prišla na Oslavje iz Codogno (Ferrara). Neka gospa se je skupno z drugimi prijatelji podala na podzemlje kostnice ter iznenada zagledala na marmornati plošči napis, ki ji je razkril veselo in obenem žalostno resnico, da tam počivajo telesni ostanke njenega moža Ernesta Marchesinija, ki je padel 1917. leta. Uboga žena dotlej ni vedela, kje leže ostanke dragega pokojnika.

Zares ganljiv prizor se je nudil nam vsem, ki smo bili navzoči, ko je dobra žena pokleknila ter s solzami v očeh prisrčno molila za pokoj dragega moža.

Avtobus št. 8 vozi odslej v veliko veselje vseh gospodinj vsaj nekajkrat na dan tudi do Gorenjega Oslavja. Vozni red pevske avtobusne proge je tale: ob delavnikih je odhod z južne postaje ob 7, 8*, 10*, 12.40, 14, 20; odhod z Oslavja: ob 7.30, 8.30*, 10.30*, 13.15, 14.50 in 20.30. Zvezdica pomeni, da vozi ob tej uri avtobus do Gorenjega Oslavja (Bela rjuha) in nazaj. Po uvedbi novega urnika je Ata dodala še eno vožnjo, in sicer ob 16.10 z južne postaje in ob 16.40 z Oslavja.

KRMIN

Krminci se živahno pripravljamo na običajno večdnevno slavlje sv. Ivana. Letos se nam obeta odlična razstava raznega pohištva, ki se je bo udeležilo večje število podjetij kot druga leta.

Tudi naši petdesetletniki pripravljajo veselo slavlje.

Občinski odbor je na zadnji seji naprosil župana, naj naredi vse, kar je mogoče, da se čimprej uresniči težnje podgorskega delavstva po izboljšanju gospodarskega stanja. Tudi to nam dokazuje, da je vse javno mnenje na strani delavstva.

SOVODNJE

V Novem listu smo že nekajkrat opozorili goriško županstvo, da je tisti del ceste, ki vodi iz Standreža do Sovodenj in spada pod goriško občino, nujno potreben temeljite in takojšnje obnove. Saj je cesta posebno ob dežju neprevozna in povzroča vozilom znatno škodo.

V sredo preteklega tedna so pri nas in pri Standrežu vrgli v Sočo 42 tisoč malih ribic, da pomnožijo zarod postrvi, s katerimi je bila svojčas ta reka zelo bogata. Za to hvale vredno dejanje je dalo pobudo ministrstvo kmetijstva in gozdov, opravil pa ga je konzorcij za zaščito ribolova.

Odslej vozi naš avtobus št. 3 takole: ob delavnikih iz Gorice (Travniki) ob: 6.25, 7.15, 8.15, 11, 14.20 in 19.10 uri. Iz Sovodenj odbaja ob: 6.35, 7.40, 8.45, 11.30, 14.40 in 19.30.

Ob praznikih pa takole: s Travnika odbaja ob: 14.20, 17.05, 20 in 21 uri; iz Sovodenj pa ob: 14.40, 17.30, 20.30 in 21.30 uri.

NA NIZJI SREDNJI SOLI SO IZDELALI:

I. razred: Berdon Ivan, Bučinel Anton, Cotar Danijel (odličnjak), Franko Ivan, Gergolet Karel, Lavrenčič Marjan, Pelizzo Lucijan, Pertot Vojko, Quinzil Ernest, Zavavlav Jordan, Beuciar Bogdana, Di Battista Anka, Figelj Antonija, Lapanja Marija, Makuc Lucija, Peric Severina, Ricca Gracijela, Rustar Marija (odličnjakinja), Tommasi Daša (odličnjakinja), Tomasino Marica.

II. razred: Devetak Leopold, Ferlan Josip, Figelj Ivan, Hoban Aleksander, Ljubič Marjan, Paulin Damjan; Sirk Aleksander, Vidrih Aleksander in Winkler Aleksander. — Bertossi Nadja (odličnjakinja), Bonini Norma, Bordon Santina, Cernetič Silviya (odličnjakinja), Erzetič Marija Marta, Levpušček Helena, Marvin Florijana (odličnjakinja), Mašera Majda (odličnjakinja), Peteani Ana Marija, Pulc Nerina, Reggente Alida, Rožič Nevina, Sfiligoj Leopolda, Sošol Marija.

Dijaki in dijakinje iz III. razreda so vsi pripuščeni k nižjemu tečajnemu izpitu.

USPEHI NA SREDNJIH SOLAH

V prvem liceju so izdelali: J. Bednarik, B. Brauc in Anamarija Budilna. Štirje dijaki imajo popravne izpite. V drugem liceju sta izdelala J. Colja in J. Cernič; sedem dijakov ima popravne izpite.

Vsi dijaki III. liceja so pripuščeni k zrelostnemu izpitu.

NA UCITELJISCU

V I. razredu so izdelali: Jakin Marija, Marinič Rozana in Serveni Vijočica; štirje imajo popravne izpite.

V II. razredu so izdelali: Berlot Silvana, Cerno Viljem, Peric Jožica, Saksida Marija, Tomazetič Ivan; trije imajo popravne izpite.

V III. razredu so izdelali: Cotič Virgilij, Cernic Emilija, Dozini Adrijana, Frandolič Marija, Grudina Ivanka, Lavrenčič Marija, Lavrenčič Milena, Lavrenčič Ada, Leban Borut, Levpušček Ana, Lutman Eda, Soban Stefaniya in Tomasino Roman; štirje dijaki imajo popravne izpite, eden pa je zavrnjen.

Vsi dijaki IV. razreda so pripuščeni k usposobljenostnemu izpitu.

NA SLOVENSKI NIZ. STROK. SOLI SO IZDELALI:

Ia Bobbena Franko, Brisko Vladimir, Cernič Branislav, Ferletič Silvan, Gomišček Bruno, Humar Ivan, Lakovič Marin, Lavrenčič Albert, Lutman Boris, Madotto Klavdij, Petejan Janko, Prašelj Marij, Rustja Bruno, Sinicco Gvido, Tenca Marij.

Ib Carrana Silvana, Hoban Uroš, Levpušček Ljubka, Marvin Berta, Pintar Nadja, Suligoj Sonja.

IIa Bensa Darko, Blasi Branko, Debellis Gelindo, Devetak Rinaldo, Ferletič Marij, Frandolič Marin, Klanjšček Aleksander, Rebula Franko, Sibau Ivan Pavel, Vižintin Marjan, Cotič Zorka.

IIb Brandolin Bruna, Gorkič Bruna, Hmeljak Silva, Kobal Končeta, Marušič Jolanda, Quinzil Olga, Cotič Marina.

Iz III. razreda so bili vsi pripuščeni k zaključnemu izpitu.

POPRAVEK

»Mozartovo proslavo«, ki je bila dne 2. junija 1956 v Marjinem domu na Pla uti, je priredilo S.K.A.D. in ne S.K.P.D., kot je bilo pomotoma objavljeno v zadnji številki »Novega lista«.

Za kratek čas

PREIZKUSI SVOJ BESEDNI ZAKLAD!

Crta neustrezajoče pomeni pri naslednjih besedah:

1. MEZETI: a) laziti; b) drhteti od mraza; c) komaj vidno lesti na dan; d) dobrikati se komu.
2. MEZLAN: a) muslimanski znak; b) vrsta blaga; c) pogodba s polovičarjem; d) vrč.
3. MOLNIK: a) rožni venec; b) berač; c) posoda za molžo; d) podvratna koža pri govedu.
4. NAKANITI: a) nameravati, imeti namen; b) operirati; c) po naključju se kaj zgoditi; d) s kapljanjem napolniti.
5. NART: a) stegno; b) orientalska dišava; c) zgornji del stopala; d) bič.
6. NERGATI: a) pošečno odrezati; b) sitnari; c) vse narobe narediti; d) vsestransko odklanjati.
7. OBLIZJE: a) ovitki na ranah; b) lesni odpadki pri mizarju; c) najbližja okolica; d) pomije.
8. OBLODA: a) zagraja; b) mešana krma za pitanje; c) tovor; d) okrasni zidček, ki pokriva glavni zid pri modernih stavbah.
9. PINAKOTEKA: a) vrsta sodobnega športa; b) zbirka likovnih umetnin; c) temna sobica za razvijanje fotografij; d) znanstveni izraz za norišnico.
10. PIR: a) grmada za sežiganje čarovnic v srednjem veku; b) vrsta smole; c) trohno; d) gostija, svatovanje.
11. PROFILAKSA: a) obvarovanje pred določeno boleznijo; b) slikanje v prerezu; c) prerokovanje, ki temelji na znanstvenih podatkih; d) sodobne dobrodelne ustanove.
12. QUORUM: a) denar; b) potrebno število glasov; c) lat. izraz za zgrešeno zamenjavo; d) nesoglasje med odborniki, ki prepreči vsako nadaljno razpravo.

13. SARABANDA: a) orientalsko oblačilo; b) južno-ameriško glasbilo; c) dišava; d) neki ples.
14. SARDONICEN: a) krčevit nasme; b) uspavalec; c) oglušen; d) ki žviba ob tujem trpljenju.
15. SHIZOFRENJA: a) duševna bolezen; b) božjast; c) znanost, ki proučuje značaj in duševne sposobnosti človeka na podlagi zunanje oblike možganov; d) izraz iz optike.

OCENA:

Cez 10 pravih odgovorov: **DOBRO**,
Od 5-10 pravih odgovorov: **ZADOSTNO**
Manj kot 5 pravih odgovorov: ...

ODGOVORI

1. MEZETI: c) komaj vidno lesti na dan. Izraz se uporablja, ko je govor o tekočinah. Mezina, možvirni svet.
2. MEZLAN: b) vrsta blaga; na pol volneno blago; krilo iz mezlane. Iz italijanščine: mezzalana.
3. MOLNIK: d) podvratna koža pri govedu. Za rožni venec je molek.
4. NAKANITI: a) imeti namen; nameroma nekaj storiti.
5. NART: c) zgornji del stopala; usnje za zgornji del čevlja.
6. NERGATI: b) sitnari; godrnjati ali tudi zabavljati. Nerga, jokav otrok.
7. OBLIZJE: c) najbližja okolica. Razloguj: o-bliž-je!
8. OBLODA: b) mešana krma za pitanje; obloditi, živini krmo zmešati. Tudi: zabloja; zablojiti svinjam jed z mekinami.
9. PINAKOTEKA: b) zbirka likovnih umetnin; slikarski muzej. Iz grščine pinaks, slika in theké zaloga, skladišče.

11. PROFILAKSA: a) preprečitev bolezni; zaščita pred boleznijo. Pasteurjeva odkritja so silno omogočila napredek profilakse.
10. PIR: Pravilna sta oba pojma iz c) in d): trohno; piravina, trhlina; piravost, trohljivost. Tudi gostija, svatovanje; pirovati, pirovanje.
12. QUORUM: b) Latinska beseda, ki sama po sebi pomeni »katerih«. Izraz »quorum« so začeli uporabljati za »potrebno število glasov za veljavnost glasovanja«. Glasovanje je izpadlo, ker ni bilo quoruma.
13. SARABANDA: d) starošpanski ples.
14. SARDONICEN: a) krčevit, tudi strupen, zloben, porogljiv. Iz lat. Sardus-sardinski.
15. SHIZOFRENJA: a) Iz grške predpone shizo, razklan in phren, duh blaznost duševne razklasti. Zadnja in najhujša stopnja blaznosti, ko bolnik izgubi sleherni stik s stvarnostjo.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V SOBOTO, 16. JUNIJA 1956, OB 21. URI
NA DVORISCU DRUSTVENE GOSTILNE
V RICMANJIH

Ivan Cankar

MARTIN KAČUR

V NEDELJO, 17. JUNIJA 1956, OB 17. URI
V SV. KRIZU

N. V. Gogolj

ŽENITEV

Prvega maja so jugoslovanske predstraže vdrlle v mesto in napadle utrjene nemške položaje. Pred strojnicami in metalci plamenov so Nemci dvignili roke. Obup in srd jim je rezal obraze. Ves dan je grmel in gorelo po mestu. Za grajskim obzidjem so se še Nemci držali. Grozila je nevarnost, da bo posadka v svojem besu z zadnjimi granatami streljala z grada na Trst. Vso noč od prvega na drugi maj je grmel. V mestni okolici so pa že odmevali vzkliki veselja, da je strt dvajsetletni zatiralec. Rakete radosti so švigale v zrak s kraških vrhov in škedenjskih gričev. Tisočbarvni pramenčki so se utrinjali nad mestom, ki je še ždelo v grozni razburjenosti. Od daleč so plameni obzarjali bele stene Miramara nad grljansko drago.

Zgodaj zjutraj drugega maja so zastopniki meščanov pozvali poveljnika na gradu, naj bi se pogodili za predajo in naj ne izpostavijo mesta uničenju in smrti. V stolnici sv. Justra so se vršila pogajanja. Osvobodilne čete so se bile dokopale že pod obzidje. Spet bo prav v zadnjih sekundah tekla kri...

Votli udarci poldneva ob veliki zvon v stolpu so odbrneli preko mestnih streh, ko se je tam od Miramara zaslišalo bobnenje in škripanje dolge vrste vozil. Prihajali so tanki novozelandskega generala Freybrga. Sredi mesta so se združile zavezniške čete: jugo-

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

slovanske, ki so vkorakale s Krasa, in zavezniške, ki so prihajale z juga. Sleherni odpor je bil zdaj nemogoč. Zginili so kljukasti in črni praporji — na gradu in v Miramaru je zavihrala zastava svobode. — Dne 3. maja je vso oblast v mestu prevzelo poveljstvo jugoslovanske armade.

Odbila je zadnja ura velikega razdobja na kršnih tleh okoli belega grada. Ni pa še usoda pretrgala zank in niti, ki zapletajo v tajnostno mrežo vse tiste, ki si upajo v Miramar, od koder veje mrzli dih preko belih zidin na sinje morje. —

Zginili so s pozornice in celo iz življenja vsi tisti, ki so se v Miramaru šteli za naslednike Habsburžanov. O njihovi slavi in njihovem delu, dobrem ali slabem, je ostal le spomin. Strlo jih je kolo zgodovine; toda v dveh vojnah in v dveh revolucijah se niso zrušile bele zidine Miramara v morje pod njim.

Bleščale so se na grljanskem školju in zvale v svoj hladni objem še nekaj žrtev. preden je grad postal muzej s spomini na moč in oblast nekdanjih mogočnjakov.

NOVI PRAPOR ZAVIHRA

Po končanih borbah in ko so se zadnji nemški ter fašistični oddelki predali zaveznikom, je Trst prišel pod nove zastave.

Za čuda, na miramarskem stolpu prve dni maja ni še zaplapolala nobena!

Po naglem begu prejšnjih gospodarjev je bil krasni park žalostno pomendran, šumeči vodometi niso več žuboreli. Po grajskih sobanah se ni več svetil lepi pod, zdrasli so ga škornji germanskih straž kot v posmeh gradu in njegovi zahtevi, ki ji niso verovali, dokler niso bežali proti Alpam.

Tudi v mestu samem je bilo prvi teden nove uprave vse grobno tiho. Zaradi nemirov in spopadov, posebno na oglu ulice Imbriani, niso smeli meščani iz hiš od treh popoldne do desete ure naslednjega jutra. Treba je bilo pokazati močno roko. Zato je vso mestno upravo prevzel generalmajor Dušan Kveder. Toda tudi on le začasno. Že 13. maja je bila v veliki dvorani mestne hiše svečana seja, na kateri je vojaška uprava prepustila mesto v roke Osvobodilnemu odboru za tržaško mesto. Vanj so bili izbrani Italijani in Slovenci. Na tej seji so kot častni gostje sedeli tudi zastopniki Amerike, Anglije in Sovjetske zveze. Na ta način so uradno priznali novo mestno gosposko. Na mestni hiši so razvili slovenski in italijanski prapor.

Le tam na obzorju je snival beli grad, kot da sanja o davnih dneh bleska in slave, solz in poginov. Na njegovem stolpu ni še vihrala v burji nobena zastava, kakor da noče več nobeden predstavnik oblasti pod zakleto streho in v usodne zanke nevidnih spletk.

Toda ne za dolgo. Še enkrat so se iztegnile skrite lovke — kot kraki velikanskega polipa — in so potegnile k sebi nove žrtve — k sreči do danes zadnje.

Že dolgo časa so se pletli diplomatski razgovori med zavezniki in Jugoslavijo, kako bi si razdelili upravo nekdanje Julijske krajine. Koncem maja sta se sestala v devinskem gradu maršala Tito in Alexander in sta podpisala sloviti sporazum o dvojni upravi. Morganova črta je delila ozemlje v pasova »A« in »B«. Na podlagi te listine je prevzela anglo-ameriška vojaška oblast upravo na Tržaškem. (Dalje prihodnjič)

ANDREJ BOLKŌ

mr. ph.

IMPORT - EXPORT

Farmaceutski proizvodi in kemikalje

TRST - Via Torrebianca 21/II ☎ 31-315

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Karel Štrekelj in narodna pesem

V zadnji številki smo poročali o odkritju spominske plošče dr. Karlu Štrekelju v Gorjanskem. Ker je ta naš znanstvenik še malo znan našim rojacom in je on prvi, ki je znanstveno obdeloval slovenske narodne pesmi, je prav, da o njem še nekaj spregovimo.

Naš rojak, na katerega smo lahko ponosni, se je rodil leta 1859 v dobri kmečki hiši v Gorjanskem. Srednjo šolo je obiskoval v Gorici, kjer mu je vcepil ljubezen do slovenščine in naše književnosti profesor Levec. V Gorici se je tudi seznanil s slavistom Baudouinom de Courtenayem. Na bolj pa je dijaka Štrekelja vleklo na Košanjevico k slovečemu patru Skrabcu.

Jasno je bilo vnaprej, da se bo Štrekelj že zaradi teh stikov posvetil slavističnim vedam. Na Dunaju se je učil pri profesorju Miklošiču. Ze leta 1890 je postal izredni profesor slavistike na graškem vseučilišču. Zamislivo je, da je bil Štrekelj prvi univerzitetni profesor v Avstriji, ki je predaval samo v slovenščini. Zaradi znanstvenega dela je postal član znanstvenih akademij v Petrogradu in Pragi. Pri vsem obilnem delu pa je tudi prav po očetovski skrbel za revne akademičane. Pogosto je obiskoval svoj rodni Kras, ki mu je dal pobudo za velkopotezno zbirko »Slovenske narodne pesmi«.

Zbirka je izšla v 16 snopičih pri Slovenski Matici v Ljubljani. Z njo je profesor Štrekelj imel na-

men na znanstven način pokazati, kako se v narodni pesmi zrcali duševnost slovenskega ljudstva. Nemški slavist Bruechner je delo o epil kot »zakladnico slovenskih narodnih pesmi«. Tudi dr. Lampe je zapisal v Domu in Svetu (1901), da »moramo to zbirko imenovati najnatačnejše in znakovito najpopolnejše delo v slovenskem narodnoznanstvenem slovstvu«.

Ko pa je leta 1902 izšel 6. snopič, se je dvignil pravi vihar. Nekateri kritiki so Štrekelja napadali čes da je v zbirko vključil tudi nemoralne pesmi. Začele so se velike razprave, kaj je narodna pesem, kaj umetna in kaj ponarodela.

Štrekelju je delo kar pod prsti narasčalo, čep av je prevzel »moralistični« vidik in je zato pesmi za zbirko skrbno izbiral. Pri tem o nastale svede tudi težave. To načelo je namreč moral spraviti v sklad z znanstvenimi potrebami svojega dela. Vseh ljudskih pesmi pa ni zapisal.

Kasneje jih je poslanec Šček kot avberski župnik samo na Štrekeljevem rojstnem Krasu rabral še za pet velikih zvezkov. (Ugotoviti bi bilo treba, kje so danes).

Štrekelj je pred svojo smrtjo 7. julija 1912 še čakal izdajo 14. snopiča. Ostale zvezke je iz njegove zapuščine uredil dr. Glonar. Zadnji je izšel leta 1923.

Z obsežno zbirko slovenskih narodnih pesmi se je Štrekelj zelo uveljavil v slavističnem svetu. Z njo je poneseel v svet slovensko ime in lepo o naše pesmi ter si hkrati postavil trajen spomenik med svojim ljudstvom.

r. b.

V raznih krajih Slovenije so bile pretekle dni slovesnosti na čast stoletnice rojstva pesnika Antona Aškerca. Glavne slovesnosti so bile v Ljubljani, Celju, Smarju pri Jelšah in na pesnikovem domu pri Rimskih Toplicah. V Celju so mu odkrili spomenik, v Smarju pri Jelšah spominsko ploščo na hiši, kamor je zahajal na kulturne prireditve, ko je bil tam kaplan, v prenovljeni rojstni hiši pa so uredili spominsko sobo. Prihodnji mesec mu bodo odkrili spomenik tudi v Ljubljani.

Slikar Lojze Spacal se nahaja na obisku na Svedskem, kamor ga je povabil eden izmed največjih stockholmskih trgovcev za umetninami. Verjetno bo priredil v Stockholmu razstavo. Se prej pa namerava razstavljati v Parizu.

Pred kratkim je obhajal kulturni svet petdeseto obletnico smrti slavnega norveškega dramatika Henrika Ibsena.

Novi roman Borisa Pahorja

Boris Pahor, ki je nedavno izdal svoje doslej najobsežnejše delo, roman »Mesto v zalivu«, je dokončal pred kratkim že nov roman, ki mu je dal naslov »Arabi, naši bratje«. Dogaja se v severni Afriki, kjer je bil pisatelj pri vojaki. V njem je opisal delno lastne dogodivščine, a z močnim človečanskim poudarkom, kar dokazuje že naslov. To bo eden izmed redkih slovenskih romanov, ki se dogajajo v eksotičnem okolju, in najbrž sploh prvi slovenski roman, ki je postavljen na afriška tla. Z njim bo vnesel Boris Pahor v slovensko pripovedništvo spet nekaj novega, potem ko je kot prvi odkril slovenski pripovedni literaturi Trst, njegove južnjaško čutne, polnokrvne in vendar kraško trdne ljudi, pa njegovo narodnostno in socialno problematiko.

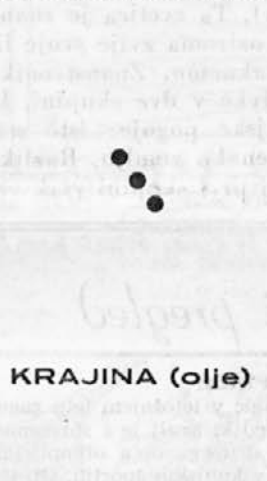
Novi roman izide jeseni pri koprski založbi »Lilpa«, ki je izdala tudi roman »Mesto v zalivu«. V Ljubljani pri D. Žavni založbi pa čaka na tisk še drugi njegov roman, zajet iz življenja v nemških koncentracijskih taboriščih in v nekem francoskem zdravilišču kmalu po koncu vojne. Glavna oseba romana je mlad Tržačan, ki se srečno reši iz koncentracijskega taborišča, a je bolan na pljučih in se mora zato dalj časa zdraviti v nekem sanatoriju za jetične v Parizu. Tam se zaljubi v mlado francosko bolniško sestro in ta ljubezen ga spet »počloveči«, mu vrne zaupanje v življenje in ga reši more, ki jo je zapustilo v njem življenje v taborišču. Četudi se ne zaključuje s poroko. To bo, kot pravijo najboljše dosedanje Pahorjevo delo. Zanj je dobil kot znano, lani eno izmed petih nagrad pri razpisu Državne založbe. Zato ne samo tržška, ampak vsa slovenska javnost, ki ljubi lepo knigo, težko pričakuje izida njegovega romana. Zeleti bi, da bi založba to upoštevala in roman kmalu atisnila. Boris Pahor misli napisati tudi drugi del tega romana.

Kot slišimo, bo napisal tudi nadaljevanje dela »Mesto v zalivu«, ali bolje rečeno, nov roman, v katerem bodo nastopale v glavnem iste osebe, a dogajalo se bo v Trstu. V romanu bo prikazal življenje v našem mestu v zadnjem poldrugem letu vojne. S tem bo izpolnjena želja tistih, ki so si želeli nadaljevanja, ker so čutili, da predstavlja konec romana »Mesto v zalivu« — vrni ev glavnega junaka v mesto, da se tam vključi v osvobodilno gibanje — za hkrati tudi uvod novega dela. Upamo, da bo pisatelj uresničil svoj načrt.

Z Borisom Pahorjem in Lojzetom Rebulom, ki ima ravno tako v tisku dvoje knjig, je Trst veliko prispeval k povejnosti slovenski književnosti, več kakor prej ves čas svoje zgodovine. Zelimo le, da bi Trst ohranil svoj pomen v slovenski književnosti in da bi Pahor in Rebula našla v mladih, ki so zadnja leta pisali v »Literarne vaje« in se poskušajo zdaj že tudi v raznih drugih revijah in listih, vredne naslednike.

M. Z.

France Mihelič:

KRAJINA (olje)

Večer narodnih plesov in pesmi

Preteklo sobo o sta Prosvetno društvo »Ivan Cankar« in »Folklorna skupina Brega« priredili v svetovivanski dvorani pisan večer narodnih plesov in pesmi. Nastopile so štiri skupine: folklorna skupina iz Brega, šentjakovski pevski zbor, tamburaški zbor »Tržaška tamburica« in dolinski kvartet. Od teh b vsaj prvi dve mogli z majhnimi spopolnitvami nastopiti samostojno, kar bi bilo veliko boljše, ker b bil tak večer zaokrožena celota. Spored sobotnega večera se namreč ni razvijal po enotnem, dobro premišljenem načrtu. Zdelo se je, da so posamezne točke nametane brez posebnega kričanja, in tudi preveč jih je bilo, da se je izvajanje zavleklo skoraj do polnoči.

Na prireditvi je s svojimi tamburaši sodeloval tudi učitelj Janko Gerdol, ki je ta dan praznoval svojo šestdesetletnico. Za to priložnost mu je čestital in se mu zahvalil za ves njegov trud na vzgojnem in prosvetnem polju prof. Andrej Budal.

Večer so začeli Brežani s plesom »Sto l' dia«. Odkar sem jih zadnjič videl, pred letom dni približno, so veliko napredovali. Naštudirali so več novih plesov in ples sam poglobili do večje natančnosti, gotovosti v nastopu, prožnosti in sproščenosti v gibih in v držji telesa ter do večje dovtetosti za ritem. Gotovo je ta napredek tudi sad požrtvovalne vneme njihovega vodje Staneja Starešiniča.

Sentjakovski pevci so nastopili v treh postavah: v moški, ženski in mešani. Sentjakovski pevski zbor ima za seboj trdno tradicijo, disciplinirane pevce in sposobnega pevovodjo. Da se marljivo uči, je pokazal sobotni večer. Moti pa človeka, ki je le malo vpeljan v reproducirano slovensko vokalno glasbo,

neka zborovna odvisnost. Vsaj tako se zdi tistemu, ki nepristransko sledi našemu glasbenemu življenju. Ta odvisnost se kaže v tem, da zbor prepogosto izvaja pesmi, ki so jih pred njim večkrat izvajali že drugi, predvsem osrednji zbori, filharmonija, slovenski oktet in zagrebški kvintet »Lisinska«. Te pesmi so bile večinoma tudi poznate, tako da jih človek more pogosto slišati tudi na radijskih postajah. Koliko lepe zborovske literature narodne in umetne leži v zaprašenih predalih ter čaka boljših in lepših dni! Zeleti je, da bi šentjakovski pevski zbor svojim zaslugam dodal še to, da začne odkrivati tržška javnosti še neizvedene skladbe.

Veselo in živahno noto je vnesel v spored dolinski kvartet. Nastopil je samo dvakrat s kratkim in posrečenim sporedom. Drugič mu je uspešno pomagal moški duet, ki ga odlikuje čis, svež in sofen

oj

KROŽEK MLADIH IZOBRAŽENCEV

priredi

v petek, 22. junija 1956, ob 20.30 v Trstu, ul. Filzi 10, I. nadstr., sestanek, na katerem bo prof. Rado Bednarik iz Gorice predaval

O KULTURNEM RAZVOJU PRIMORSKIH SLOVENCEV

Vstop z vabilom.

GOSPODARSTVO

MODRA GALICA ALI ASPOR?

Vinogradnik se ne more odločiti. Noče biti prvi, ker želi videti, kako se bo obneslo pri sosedu.

Tako nezaupanje je večkrat na mestu, ker z novotarijami se je že marsikdo opekkel.

Vse pa kaže, da je letos nezaupanje do asporja že popolnoma splahnelo, saj so že lansko leto — s popolnim zadovoljstvom — mnogi uporabljali za boj proti peronospori samo aspor in je letos zelo naraslo povpraševanje po tem nadomestilu za modro galico.

Ali je učinek asporja enak ali še boljši kot oni modre galice, o tem bi moral odločiti gospodarski račun. Ta pa govori odločno v korist asporja. Poglejmo!

Za 500 litrov škropiva proti peronospori na triha potrebujemo 5 kg modre galice, ki stane po 230 lir za kg; skupno potrosimo torej 1.150 lir. Če cenimo vrednost potrebne apna samo na 50 lir, dobimo skupno vsoto 1.200 lir. — Enako množino škropiva napravimo iz 1 kg asporja, ki stane največ 950 lir. Razlika v ceni znaša torej najmanj 250 lir in tako prihranimo pri vsakem hl škropiva najmanj 50 lir. Poleg tega je priprava škropiva z asporjem enostavnejša in hitrejša kot z modro galico.

TRTA CVETE: POZOR NA TRTNE MOLJE!

Trtni molj je znan škodljivec. Poznamo trsnega sukača in grozdnega sukača ali kiseljaka. Metuljčka sta si podobna, eden pa ima ličinke zelenkaste, drugi rdeče-vijoličaste barve. Trsni sukač ima pri nas 2 rodova, kiseljak pa tri.

Samice-metuljčki odložijo jajčka navadno na grozdno popje in tudi na peclje. Po tednu dni se iz jajčeka izleze ličinka, ki zgrize cvetni popek. Ena in ista ličinka uniči vsepolno popkov, tako da po odevetenju z žalostjo ugotovimo, da je grozdček na pol uničen in prepleten s svilenimi nitkami. — Čez mesec dni imamo že drugi rod. Ličinke se zagrizajo v mlade jagode. — Pri kiseljaku imamo avgusta meseca 3. rod, ki razjeda jagode. Nato se na grozdju pojavi neka siva plesen, ki povzroča gnitje in kisanje jagod, kar ima za posledico, da se vinski okus poslabša.

Zelo važno bi bilo uničiti prvi rod, brž ko se pojavi, kar se zgodi v sedanjem letnem času. Na razpolago je vse polno sredstev, najbolj enostavna pa so naslednja:

a. Carposan: škropimo lahko samo s tem sredstvom, in sicer tako, da ga razredčimo v vodi (100 gramov na 100 litrov vode). Isto količino lahko tudi premešamo med 100 litrov brozge z modro galico, z asporjem ali s Caffaro, četudi bi bilo v brozgi raztopljen o koloidalno žveplo.

b. Gesarol 50: v 100 litrih vode raztopimo 200 gramov gesarola, katerega lahko premešamo tudi enaki količini škropiva proti peronospori in oidiju.

c. Arzenati: učinkovit je vsak arzenat, a najpriporočljivejša sta apneni in svinčni, katerih premešamo po 1/2 kg na 100 litrov brozge za škropljenje proti peronospori oziroma oidiju.

Škropiti moramo tik pred cvetenjem proti 1. rodu. Deset do 12 dni pozneje to delo ponovimo. Za to škropljenje lahko rabimo eno zgoraj navedenih sredstev. — Ko so jagode debele kot grah, to je približno en mesec pozneje, škropimo proti 2. rodu. Za to delo ne smemo rabiti arzenatov, ampak Carposan in Gesarol.

GLASBA VPLIVA TUDI NA RASTLINE?

Zmajali smo z glavami, ko smo pred 30 leti čitali, da na Švedskem uvajajo glasbo tudi v kravje hleve, češ da so živali potem bolj mirne, da se bolje redijo in da dajo več mleka. Danes se ti novotariji ne smejemo več in glasbene oddaje poslušajo krave v vseh večjih hlevih.

To se dogaja tudi v veliki kravarni grofa Marzotta pri Portogruaru. — Najnovejše vesti pa pravijo, da vpliva muzika tudi na rastline.

Indijska znanstvenika Singh in Ponniah sta na zadnjem mednarodnem kongresu botanikov v Parizu poročala o zanimivih poskusih z delikatnimi in ljubkimi sramežljivkami (mimosa pudica). Ta cvetica je znana po tem, da pripogne, oziroma zvije svoje liste, brž ko se je dotaknemo. Znanstvenika sta razdelila sramežljivke v dve skupini, ki sta imeli iste življenjske pogoje: isto starost, enak razvoj in enako zemljo. Razlika je bila le ta, da so pri prvi skupini vsak ve-

čer med 6. in 7. uro za 25 minut igrali na violino neko indijsko melodijo, medtem ko je druga skupina ostala brez glasbe.

Ugotovili so, da imajo z muziko vzgojene sramežljivke mnogo več in večjih listov; vejice rastejo mnogo hitreje in so za polovico daljše; število trnčkov se je zvišalo za 45 %.

Enak pojav so opazili tudi pri drugih rastlinah. Poskusili so tudi druga godala, ki so tudi povzročala spremembo v rasti, a ne tako očitno kot violina. — Poročevalca nista do sedaj tega zanimivega pojava razložila.

SKRBI ZA OBLIKO SADNEGA DREVJA!

Mlado drevesce z lahkoto zravnaš, starejšega večkrat ne moreš. Zato si oglej vsa drevesca oziroma vse poganjke, ki se razvijajo iz lanskih cepljenj v speče oko. Pri breskvah moraš sedaj urediti kotlasto obliko in zato odščipni glavni poganjek in neguj 3 ali 4 stranske v voditeljice. — Če gojiš hruške po sistemu Ferragutti, to je goste kot trte, odščipni vse tiste poganjke, ki preveč divjajo. Pomni, da se drevo lepše in močnejše razvije iz enega cepiča kot iz dveh, ki sta bila pri cepljenju vstavljena v glavo: močnejšega pustiti, šibkejšega odreži. Ostrani vse poganjke, ki kvarijo obliko krone in bi pozneje bili v napotje glavnim vejam. Rane se sedaj laže zacelijo kot po zimskem obrezovanju.

Končno pomni, da potrebuje mlado drevesce oporni kol in tudi ne pozabi na listne uši.

Športni pregled

OLIMPIADE

Dne 11. t. m. je že drugi v letošnjem letu zagorel olimpijski ogenj in švedski kralj je s slovesnim glasom proglasil začetek drugega dela olimpijskih iger, in sicer tekmovanja v konjskih športih. Ob tej priliki se je na dirkališču mesta Stockholma zbralo preko 5.000 gledalcev, med njimi tudi angleška kraljica Elizabeta. Nato so pričela tekmovanja v izurjenosti. Vsak jezdec je moral s konjem izvršiti 31 gibov v največ 12 minutah. Vsi gibi zahtevajo lep stil in izredno uvežbanost in spojitve jezdec s konjem. Na veliko veselje kraljice Elizabete vodijo po prvem poskusu Angleži s 313,2 t., za njimi Nemci s 330,4 nato Svedi. Rusi in na 10. mestu Italijani s 404,8 točkami. Najboljši posameznik pa je Nemeč Rothe s 98,40 t. na konju Sisi, 2. Rook (Anglija) s 101,70 t. in šele 8. je bivši zmagovalec Sved Blixten-Fineke, medtem ko je najboljši Italijan Molinari šele 17.

KOLESTARSTVO

Tudi 39. krožna tekma po Italiji je za nami. Zmagal je Luksemburčan Gaul, za katerega pravijo, da je bil najboljši atlet te tekme, medtem ko se je stari Magni uvrstil na drugo mesto. Končni vrstni red je bil že skoraj odločen na progi med Metanom in Trento, ko je ves dan strašno deževalo in celo snežilo. Tu je Gaul pokazal, da ima izredno voljo in da je zelo utrjen proti mrazu. Poleg vsega pa je mladi Luksemburčan izredno hiter v vožnji navkreber. Ko so ga vprašali v čem je skrivnost njegovega uspeha, je ves nasmejan dejal: »Jesti, jesti in zopet jesti, zlasti v Dolomitih, ker je to najboljšo sredstvo proti mrazu. Končni vrstni red je naslednji: 1. Gaul, 2. Magni, 3. Coletto, 4. Maule, 5. Moser, 6. Fantini, 7. Brankart, 8. Monti, 9. Bartolozzi, 10. Couvreur itd.

KOSARKA

V Pragi so se zaključile tekme za evropsko prvenstvo v ženski kosarki. Zmagale so zopet Rusinje, ki so v odločilni tekmi porazile Madžarke. Protij pričakovanju so Cehinje izgubile z Madžarsko, in to zato, ker je njihov vaditelj štedil najboljše igralko za tekmo z Rusijo. Italija se je na prvenstvu dobro iz-

kazala, saj se je uvrstila na 6. mesto, medtem ko je Jugoslavija šele na 9. in Romunija na 10. mestu. Kako to? Jugoslavija je pri žrebanju imela smolo, da je prišla v skupino z odlično Bolgarijo in Poljsko. Drugače bi Jugoslavija gotovo zasedla vsaj 7. mesto ali bi celo izpodrinila Italijo. To se vidi iz tekem med Poljsko in Italijo ter Poljsko in Jugoslavijo. Prva je proti Poljski izgubila z 58:43, druga pa z 78:63. Končni vrstni red: 1. Rusija, 2. Madžarska, 3. Češka, 4. Bolgarija, 5. Poljska, 6. Italija, 7. Francija, 8. Avstrija, 9. Jugoslavija, 10. Romunija, 11. Finska, 12. Holandska, 13. Danska, 14. Švica, 15. Nemčija in 16. Skotska. Italija je začela tekme v skupini s CSR, Dansko in Skotsko. Dansko in Skotsko je bilo mnogo laže izločiti kot pa Bolgarijo in Poljsko.

PLAVANJE

V soboto in nedeljo so bile mednarodne plavalne tekme v pokritem bazenu v Trstu. Nas opili so atleti iz Italije, Jugoslavije, Avstrije in Švice. Zelo dobro se je odrezala Italijanka Valle, ki je izboljšala italijanski višek na 100 m prosto za 1,10" s časom 1'8"9, dalje Jugoslovanka Juričević, ki je izboljšala svoj jugoslovanski rekord na 100 m žaba za 0,6". Tudi Njeguša je uspelo izenačiti jugoslovanski rekord na 100 m prosto, ki ga drži odlični Jeger. Jeger pa je zmagal na 400 m prosto v času 4'49"2, medtem ko je bil na 100 m šele tretji.

Openem sta se pomerili predstavniki Italije in Romunije v vodnem roketu. Prvi dan so bili boljši italijanski vaterpolisti, ki so zmagali s 3:1, drugi dan pa Romuni, ki so dosegli isti izid. Vendar je treba priznati, da je italijansko moštvo precej boljše od romunskega.

NOGOMET

Tudi jugoslovansko prvenstvo A lige je končano, kot smo predvidevali je novi zmagovalec Crv. zvezda, na drugem mestu pa Partizan. Lanskoletni prvak Hajduk je letos šele predpredzadnji in je torej zasedel isto mesto kot pri italijanskem Triestu.

Madžarska se je še enkrat slabo izkazala, ko je igrala proti Portugalcem neodloče: o (2:2).

V nedeljo se bosta ponovno srečali predstavniki Avstrije in Jugoslavije za pokal dr. Geršaja. Prvo tekmo je Jugoslavija proti pričakovanju zgubila. Upamo, da bo to pot popravila slab vtis, pa čeprav ne bodo nastopili najboljši Jugoslovani: Milutinović zaradi kazni, Horvat, Bobek ter Beara pa zaradi poškodb.

29

Za nase najmlajše Zvitorepec v Afirri

DA BI SE REŠIL, SE JE ZVITOREPEC VLEKEL PO VRVI PROTI BREGU; TODA KROKODILI SO BILI HITREJSI - ZDAJ-ZDAJ GA BODO DOHITELI...

TRDONJA, POMA-
GAJ MI! POTEJNI
ME NA SUHO!

VSA TRDONJINA PRIZADEVA-
NJA, DA BI ZVABIL KROKO-
DILA ZA SEBOJ, SO BILA ZA-
MAN... BREG JE BIL PRESTRM

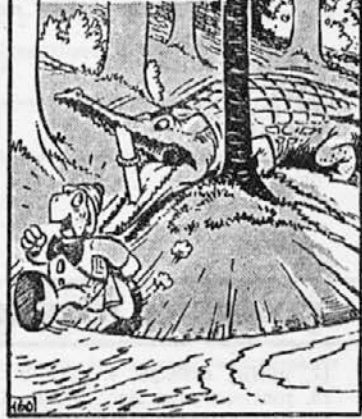

TEDAJ MU JE ŠINILA V GLAVO RE-
ŠILNA MISEL...

NO, ČE NE MOREŠ
NAVZGOR, PA PRIDI
NAVZDOL, TODA
OKOLI TEGA
DREVEŠA!

RES SE JE ŽIVAL OBRNILA IN
SLEDILA TRDONJI OKOLI DEB-
LA PROTI VODI...

HURA!! VRV
SE JE NA-
PELA!!
ZA MENOJ,
STARI!

KOT TORPEDO JE ŠINIL ZVI-
TOREPEC PO VODI, RAZOČA-
RANI KROKODILI PA SO SE
BESNO ZAGNALI ZA NJIM...

TODA ZAMAN, VELIKAN,
KI JE VLEKEL ZVITOREPCA,
JE BIL HITREJSI...

NAŠ JUNAK
JE SREČNO
PRISTAL
NA STRMI
OBALI
REKE.

MEDTEM JE TRDONJA TUDI ZLEZEL
NA SUHO.

ZVITOREPEC JE NA
SUHEM. HVALA TI, STARI,
IN NA SVIDENJE!

PREJ TI PA SE TA ZOBOTRE-
BEC IZBIJEM, DA NE BOŠ
MISLIL, DA SVA
UMAZANA NE-
HVALEŽNE ZA.

HEJ, KOLEGA VSTANI! ZNEBILA SVA
SE TEH KUŠARJEV IN SEDAŠ LAHKO
NADALJUJEVA SVOJO POT TROTI
DOMU!

Zarja pred zatonom

Tinče je s težavo izvil roko iz njenega objema. Adrijana je začutila, kako jo tople otroške roke božajo po licih. Zgrabila jih je in si brisala z njimi solze, pritiskala jih je na suhe ustne: »Tinče, sinek — moj...!«

»Nikar — mama«, mali glas je bil težek, poln bolesti. »Čemu? Naj govore karkoli, če ni res!«

Sunkoma je spustila njegove roke. — Bilo je res — tisočkrat res! — »Vračala sem se domov iz šole — hiš ni bilo več — samo kup okajenih razvalin —«. Zrla je v sina — a ni ga videla.

Tinče je široko razprl oči. »Res...?«, je zašepetal.

Ni ga slišala. »Sama sem ostala — sredi ruševin in tujcev. Ko se ponudi roka, nihče ne vpraša, kakšne barve je; še manj se zaveda, s kakšnim namenom je bila roka ponudena. Potem —«. Prenehala je in pritisnila dlan na oči.

»In potem...?« je dahnil Tinče skoro neslišno.

Roke so se ji pobesile, zrla je v sina s topimi očmi — potem, kaj je mogla drugega storiti, da se je obdržala na površju? Pre-

zgodaj je postala zrela — prehitro se je marsičesa naučila. Toda tega ni povedala. Prvič ji je dvom razjedal srce in ji ni pustil, da bi, kakor se je bila namenila, mrzlo in stvarno vse povedala sinu. Hotela mu je objasniti, da kogar je valovje zagnilo, mora plavati in ne izbirati rešitve; celo potisniti je treba koga v globino, da se sam vzdrži na površju.

Tisto noč ni zatisnila oči. Tinče pa je poleg nje pokojno dihal. Oh! ko bi ga mogla za vedno tako imeti poleg sebe! Toda sinek bi tukaj srečaval na stotine dečkov, ki bi se mu rogali in mu pravili, da je njegova mati res... Ne, ne, daleč proč od tu, oba skupaj — toda kam?

Zasinilo je mrzlo in oblačno jutro zimskega dne. Vstala je in si pogrela v kuhinji skodelico kave. Medtem ko je pila, je zaslišala iz sobe Tinčetov glas: »Mama, kje si?« Vrnila se je v sobo in sedla na rob postelje.

»Ne spiš več?«

Deček jo je gledal z jasnimi očmi, ki so bile že vse pozabile. »Pozno je že«, je veselo vzkliknil. »Je že osma. V zavodu smo vstajali ob šestih in pol.« Skočil je iz postelje in jo poljubil na lice. Gledala je za njim, ko je šel v kopalnico, kako vitke in nežne postave je. Ko se je vrnil, so se mu še bleščale rosne kapljice na kodrastih lasih. Adrijana je šla pripraviti kavo.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 13. junija si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	627—629 lir
avstrijski šiling	2375—2450 lir
100 dinarjev	93—95 lir
100 francoskih frankov	156—159 lir
funt šterling	1640—1700 lir
nemško marko	148—149,25 lir
pesos	14—17 lir
švicarski frank	146,75—147,75 lir
zlato	712—715 lir
napoleon	4600—4700 lir

TEDENSKI KOLEDARČEK

17. junija, nečelja: 4. pobink., Adolf, Bodin
 18. junija, ponedeljek: Efrein, Bogdan
 19. junija, torek: Gervazij in Prot., Mileva
 20. junija, sreda: Florentina, Menačej
 21. junija, četrtek: Alojz, Miloš
 22. junija, petek: Ahacij, Gostimir
 23. junija, sobota: Eberhard, Višeslav

RADIO TRST A

Nečelja, 17. junija ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš ča; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Lehar: »Grof Luksemburški«, opereta v treh dejanjih; 17.00 Zbor Albert Širk iz Sv. Križa; 20.30 Cilea: Adriana Lecouvreur, opera v 4 dejanjih.

Ponedeljek, 18. junija ob: 13.30 Smetana: stavki iz opere P. odana nevesta; 18.30 Začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Zenski kvartet Danica; 22.00 Sodobne italijanske revije.

Torek, 19. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 20.05 Chopinovi valčki; 21.00 Radijski oder — Fodor Ladislav: Pravica, drama v 3 dejanjih.

Sreda, 20. junija ob: 12.55 Hrvatske pesmi poje Fedo; Lombardi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Vokalni tercet Metulček; 21.00 Oblednja tedna; 22.00 Sobotni slovenski p. i. povedniki.

Četrtek, 21. junija ob: 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 19.15 Šola in vzgoja; 20.30 Arnič: Pesem planin; 21.00 Drama izirana zgodba; 22.15 Cajkovski: Simfonija št. 2.

Petek, 22. junija ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Začarane police; 20.30 Skrijanc: Koncertino za klavir in orkester; 21.00 Umet: ost in prireditve v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet.

Sobota, 23. junija ob: 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 15.05 Musogski: 6 samospjevov

za sopran in orkester; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači odmevi; 16.40 Kavarniški koncert orkestra Carla Pachiorija; 18.00 Koncert Ettore Genija; 19.15 Sestanel: s poslušalkami; 20.30 Slovenski okt.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 255: Ko ženem živino na pašo, se vsak dan dogaja, da jo silovito mučijo obadi. Ali obstaja kako sredstvo (mazilo), ki bi preprečilo, da bi obadi ne nagajali živini?

Odgovor: Obadi vznemirjajo živino in ji pijejo kri. Ze samo vzemirjanje ima za posledico, da ne izrabljuje v taki meri, kot bi jo lahko. Če pa obadi pije tudi kri, je jasno, da mora žival kri nadomestiti in to gre zore v izgubo krvi. Tako postajajo živali vedno bolj mršave. Če hočete preprečiti, da bi obadi mučili živino, jo lahko poprašite z »neocidolom« ali s »timor-jem«. To lahko opavite že v hlevu, toda pazite, da ne prahite obenem sapa v jaslih »Neocidol« in »timor« nista sicer strupa, a je vendar bolje, da ne prideta živini v želodec.

Vprašanje št. 256: Era izmed trt na latniku ima vse liste rumene sicer pa raste normalno in drugih boleznih nisem opazil na njej. Kaj je temu vzrok in kako naj zdravim trto?

Odgovor: Bolezen je bledica ali kloroza. Ne verjamem pa, da bi rasta normalno, ker so navadno poganjki pri takih trtah šibkejši in krajši. Vzrokov za bledico je več. Če je trta žahatna, evropska, je lahko vzrok trtna uš (filoksera). Če je cepljena na ameriški podlagi, je možno, da podlaga ne prinaša previsokega odstotka apna v zemlji. Nadalje je mogoče, da primanjkuje zemlji kalij, lahko pa tudi kakšna druga drobna prvina (mikroelement). Trta nadalje lahko trpi zaradi preobilne ali prepičle vlage. Bledica napade trte, ki niso dobro okopane, ki rastejo v neprerahljani zemlji. To je nekaj vzrokov bledice. Letos se je temu priključila še posledica hude zime, ki je kvarno vplivala na celotno presnavljanje (metabolizem) trte. V tem primeru je trta obsojna na smrt. Bledico lahko zdravimo z rahljanjem zemlje okoli trte, z istočasnim gnojenjem s kalijem in z zalivanjem (ne preblizu stebela, ker tam ni korenin!) z 10% raztopino železne glice (solfato di ferro). Navadno zaostuje za trto 6 do 8 litrov raztopine, a če je trta v latniku posebno močno razvita, je možno, da ne zadostuje niti 5-krat tako velika količina. Zalivanje moramo ponoviti vsak mesec do septembra.

Vprašanje št. 257: V vrsti češenj iste sorte je ena, ki je cvela enako z drugimi, ima iste zemljiške in klimatske pogoje kot druge. Toda medtem ko so druge dale normaen sad (rane sorte), je imela ta neuporabljiv sad, drobna zrna (kilava). Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Ali je to drevo že kdaj rodilo? Mogoče pa je še vedno divjak! Če pa je že rodilo, in sicer navaden, debel sad, je rastlina prava za imivost in bi bilo potrebno zasledovati njen razvoj. Možnosti so namreč naslednje: mogoče ima drevo kakšno bolezen na koreninah. V tem primeru je obso eno na pogin. Če je imelo bolj rjave liste, ki so se posušili pred časom, a kljub temu ostali na drevesu do pomladi, je drevo namadeno od glivice »gnomonja erythrostoma« in je tudi obsojeno na pogin, ker je boleznin ne znamo zdraviti. Poskusite lahko škropiti z modro galico in apnom. Nadalje je mogoče, da je zaradi hude zime ali kakšnega drugega vzroka nastala v drevesu zapeka za vedno presnavljanje. Najbolj zanimivo pa bi bilo, če bi zaradi spremembe nega presnavljanja nastala sprememba sorte ali mutacija. Take mutacije pa so zanimive samo za znanstvenike - genetike, ne pa za človeka, ki želi od drevesa gospodarsko korist. Znanstvenik bi tak pojav pazljivo zasledoval. Kaj naj svetujemo? Ne moremo drugega, kot da skušate s posebno nego — rahljanjem zemlje, gnojenjem in zalivanjem — drevesu zboljšati življenjske pogoje ter da drevo škropite z 1/2% bordoško brozgo.

CESTITAMO

Sopraga priznanega tržaškega slovenskega pisatelja Borisa Pahorja je te dni povila s nekā. K veselumu dogodku iskreno čestitamo!

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphica« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Tinče je pristopil k njej in jo spet objel. »Jaz vem, mama, kje bi najlepše nadaljeval študije«, je z nekim strahom pričel. »Prav gotov sem, da se mi bo dobro godilo, veš.«

Obrnila se je: »Kje, dragec?«

Deček je vzdihnil, kot da išče poguma: »Dostokrat sva govorila z gospodom ravnateljem — pa slutim, da Tebi ne bo všeč«, je žalostno končal.

Kmašu bi bila razlila mleko, ko je natakala in vprašala s težkim glasom: »Kje?« »V semenišču, mama.« Prenehala je, toda ker je ona molčala, je pogumno nadaljeval: »Ko bom odrasel, bi mi bilo všeč skrbeti za uboge dečke, kot delajo naši predstojniki v zavodu. Še več, rad bi šel kam daleč, kamor gredo misijonarji. To bi bilo zame lepo, mama, Oči so se mu svetile in zdelo se ji je, da niso še nikdar imele takega bleska. Hipoma jo je zapustil strah in sleherni odpor; obšla jo je le šibkost in neka zmeda. Pokleknila je predenj in ga stisnila k prsim: »Otrok moj, toliko časa sva bila ločena in me hočeš spet zapustiti?« Jokala je in solze so drsele po halji na tla. »Šla bova od tu, veš. Šla bova, kjer ti ne bo nihče ničesar očital in bova skupaj od jutra do večera.«

Tinče je stresel z glavico. »Saj bova kljub temu vedno blizu, mama, je ugovarjal z otroško trmo. »Lahko me boš obiskovala, kadar boš hotela, in tudi jaz bom prihajal domov. Čemu jočeš? Saj je še dolgo, preden bom velik. In potem, če prav nočeš, ne bom šel za misijonarja — nočem, da se žalostiš, mamica.«

Se predpoldne ga je spremila h gospodu Ivanu. »Zmagali ste«, je rekla, ko je potisnila dečka predse. »Ze dvatisoč let se vam »črnim« vedno vse posreči. Župnik jo je vznemirjen pogledal.

Adrijana je bila vsa blede, a zdela se je precej mirna in celo zadovoljna.

»Nismo mi, ki zmagujemo,« je odvrnil duhoven«, je Bog, ki usmerja vsako bitje v pravo smer. Tinče je zbral edino pot, ki je zanj prikladna in ga bo v resnici osrečila. Hotel bi, da se o tem prepričate, Adrijana, in prosite Boga, da mu da pravi poklic. »Prišel je dečka za roko in ga odvedel na dvorišče. Čez hip se je vrnil.« »Poglejte ga«, je pokazal skozi okno. Adrijana je stala poleg pisalnika. Prbližala se je k oknu in pogledala skozi šipe. Ugle dala je sina, ko se je pogovarjal z dvema dečkoma in se smejal. Videla je, kako je brenil žogo in se ves potopil v igro z novimi prijatelji. »Mislim, da se res počuti zadovoljnega«, je rekla, ko je šla od okna, toda jaz ne znam moliti. Ni lahko po tolikih letih, posebno če človek kakor jaz — pade na dno življenja.«

»Ni še dno«, je težko pripomnil gospod Ivan.

Skušala se je nasmehnuti. »Poskrbite malo zanj! Mi obljubite?« »Obljubim«, je odvrnil duhovnik in jo poln skrbi pogledal. »Zakaj? Mislite odpotovati?«

»Zdaj? Kam pa naj bi šla? Niti sanja se mi ne.«

Dobro je vedela, kam namerava iti. Stopila je iz župnišča in počakala tramvaj. Lahen veter je pregnal oblake, prej mrško in oblačno jutro se je prevednilo v mrzel in jasen dan. Premišljala je čemu ni poklicala avta pa saj se ji nikamor ne mudi. Pred njo je obilica časa, praznega in mrtvega. Ko je plačevala voznino, je na dnu torbice opazila cevko, ki jo je vzela, preden je šla z doma. Lahak in grenak nasmeh ji je spail usta. Še med vožnjo ji je ostal tisti nasmeh. Gledala je svetle ulice rodnega mesta, ki je po desetih letih vstajalo iz ruševin. (Nadaljevanje sledi)